

Գայսերիյէի թիւճճարանը միւթէպէրանըն-
տան թէրուստա պուլունան յէյեան օղլու-
նա պա րաբօրթօ վէ իլամ ալթմըշ գուսուր
պին զուրուշ տէյնի օլուպ, մէրգուժ հաճի
Պօղոս պօրճուսու իֆա իյլէմէմէյէ պիր չօզ
եօլ վէ տէսիսէ արար իքէն, Գաթօլիքիյէ
սըզընմասընտա մէյտան վէ մուսվէնէթ վէ
պու էֆքեարընտա իլէրի կէթիւրէնէկինի
տէրք ու ֆէհմ իյլէտիկինտէն, Զօհան վար-
դապետ թէրուսէ չաղըրըլպ, մէրգուժ
Գաթօլիք օլունսընտա էֆքեարընտա մուսվաֆ-
ֆազ օլունսըլը վառ օլունտուգտա, Գաթօ-
լիք քիլիսէսինէ իլթիճա իյլէյիպ, օլ վազ-
թին հիւքիւմէթի մահէլլիյէ գալիմմազամ-
նըն առէմի տիրայէթի օլուպ, վէ ուսուլ ու
հիզամ թանրմանըպ, Գաթօլիք օլան առամ
Ֆրանսըզ օլուր վէ Ֆրանսըզ թէպասար կիպի
մուսմէյէ օլունմալը տէյի պէլլէմէսի, վէ
պազը էնէպի նուֆուզքեար Գաթօլիք
թիւճճարարընտա խուսուսու մէզքիւրէ օլան
միւսաատէ վէ մուսվէնէյէրի մէրգուժ հաճի
Պօղոսուն թէսուրի մէզհէպ իյլէմէսինէ սէ-
պէպիյէթ վիրմիլէր տիր, վէ պու սէպէպ-
տէն մէրգուժ յէյեան օղլունուն հազը միւ-
աթթալ օլունշ գալմըշ օլունտուգտան, պու
հազընլարտա մէրգուժ թիւճճար քէնտի հազ-
ը սարիհինն մուհաֆազար իչին, իլիտի-
րիզ քի, Տէր սէպտէթէ կիտիպ Սալթանաթը
սէնիկինն մէրհամէթինէ իլթիճա իտէնէք
իմիշ:

Եւաշարն պու եօլտա գաթօլիքիյին ի-
լէրլէմէսի, վէ մէզհէպտալարընտա արթմա-
թը հազընտա իվրօթա տինտարարընտա մու-
սվէնէթինի ճէլպ իյլէմէք իչին իվրօթաեա
կիտէն չառունեան հազըթէթէրի:

Սանիլէն, Իօնեալը օղլու, վէ ֆաթընտան
էվլէլ մահէմէ մէմուրլարը վէ միլլէթ միւ-
թէպէրանլարը հուզուրունտա քէնտի խանէ-
սինի էրմէնի քիլիսէսինէ հիպա խիպ, իշ-
մինի տալիս իճրա իթտիրմիշ իտի, վէ միլ-
լէթ մէրհամէթինտէն հաշի միւթէպէֆֆայի
մէրգուսուն գատընը պիւս իւճրէթ էվլին
պիր թարաֆընտա օթուրթմազտա խի:
Մէրգուժ գատընը Զօհան վարդապետ գան-
աղըլպ, « Գաթօլիք օլ, էվլիտէ պանա սաթ-
մըշ օլ, պէն էրմէնիլէրտէն էվի ալըրըմ »
տէյիպ մէրսուճէյի Գաթօլիք իյլէմէսի:

Սալիսէն, էրմէնի քիլիսէսի վէ խրիսթի-
անլըզ ազալիտինէ գապահաթ թահթընա
տիւշմիւշ էվլէնմիշ պիր վարդապետն ե-
րեցկինի հանընտա պէրապէր օլարազ, թէր-
առուստէ քահանալըք խըզմէթի իթմէքտէ
օլունտու հալտէ, պու հարէքէթի նահէմվա-
րէսի մէյտանէ չըզըլպ, ճէզա չէքէնէկինի
աննաաղընտա, Զօհան վարդապետին վէ Գա-
թօլիկիլին գուճաղընտա սըզընպ, պիւս ճէ-
զա գապուլ վէ հըֆղ օլմասը քի, վազթին-
տէ պալիտաէ գիքը օլունան իքի քէնֆիյէթ
վարազայի հապատիտէ մուֆասսայէն տէրճ
օլունուպ օգուսմուշ իտի:

Մէրգուժ Մուրատ օղլու էվ քէնֆիյէթի
վէ վարդապետ քէնֆիյէթինի կէօրէն պիր
գաշ բիւրիւզիւ, միլլէթիք վէ մէզհէպ նէ-
տիր, գատը ու զըլմէթինի թանրմանն, վէ
քէնտիլէրճէ պիրէր գօրգուլարը օլան պիր
գաշ առէմէր, թէպալի մէզհէպէ, մէզ-
քիւր քիլիսէ վէ վարդապետն գուճաղընտա

սըզընպ, մահէլլի հիւքիւմէթինտէ պուճա-
րըն տէսիսէ վէ մանօվրալարընտա գաղըլպ
մէյտան պուլունարընտան, վէ պիլիմտէ միլ-
լէթնէ իտարէմիզ լաեղընտա օլմաաղըն-
տան իլէրի կէլմիշ տիր:

Գաթօլիք քիլիսէսինէ իլթիճա իյլէմիշ օ-
լան զիքը օլունան պիր գաշ առէմէրին տա-
լիս, հէր պիրինն քէնտիլէրինէ պիրէր բիւ-
րիւզ վէ սէպէպէրի օլուպ, այլը այլը հալ-
լարընտա եազմանա հէմ ութանըրմ վէ հէմ ու-
զուն օլուր, իլթէ Գաթօլիք քիլիսէսինէ իլ-
թիճա իյլէնէյէրէ տէյիլ ահրէթին ճէննէթի
անալթարարը քէնտիլէրինէ թէպիմ օլու-
նուեօր, իլլա, պու տիւնեանըն տալիս ճէն-
նէթինէ մուսվաֆֆազ օլուպ, հէր էֆալը ֆէ-
նայէլիլէրինէ մէյտան պուլունպ, պու տիւնեա-
տէտէ ճէննէթ կիպի բահաթ իթմէքտէ տիր-
լէր, չանըն արթմըն իլիկիկիտաէ պու եօլ-
տա Գաթօլիքիլ իլէրլէմէսի:

Պու տէֆա իլվայէթէ նէզարէն, Ատանա-
տա պուլունան պիր իքի Գաթօլիք վարդա-
պետլէրի, վէ միլլէթի պէլիսինտէ պազը զըլ-
ու գալ լուզու պուլունպ, պալիտաէ գիքը
սէպգաթ իյլէմիշ, գապահաթ թահթընտա
հէմ վարդապետ վէ հէմ քահանայ պուլու-
նան, տէր Մատթէոս տալիս իլլէրինտէ
պուլունարազ, քէնտի պիւլիւքիլէրի պուլու-
նան Զօհան վարդապետ ֆիւլէլիհանէ գարը
իսեանէ չըզըլպ, պէլիլէրինտէ պիւլունտէթ
օլունտուգտան, տէր Մատթէոս Ատանա-
տա իսթէնիլիպ պուլունտա պուլունան, վէ եւտի
սէքիզ քիլի կիլմէքտէ օլան քիլիսէլէրի գա-
բանըպ, հարց, պատասխան, սիվալ ճէվապ
միլլէթ, մէզհէպ խրիսթիանլըզ նէտիր սէօզ
անլամազ առէմէրէ ֆրիստոնէական թալի-
մաթը վիրմէքտէն պիր գաշ կիւն ազատէ
գալըպ, Ատանատա թէնէֆֆիւս իյլէմէքտէ
տիր:

Սիւալ. Սիրելի ուղղափառ Գաթօլիք եղ-
բայր, Ալլահ գա՛ն տըր:

Ճէվապ. վարդապետ հայր սուրբ, իւշ
տիր:

Սիվալ. խալըր մեզայ ուղղափառ քրիս-
տոնեայ, պիր տիր:

Ճէվապ. Եւ հայր սուրբ, սէն իւշ տիր
տէտին:

Սիվալ. խաեբը, պէն ահճը իւշ տիր սէ-
տիմ:

Ճէվապ. Հայր սուրբ վարդապետ, ահճ
նէ տիր, Ալլահ տիմէ՞ք մի տիր տէյի սիվալ ի-
տէն, մէզհէպ, միլլէթ նէ տիր թանրմազ,
զըրգար եաշընտա նատան քիմսէլէր տիր,
հերետիկոս րաֆըլըլըք թէֆտէրինտէն սիլի-
նէրէք, ուղղափառ Գաթօլիք թէֆտէրինէ
գայտ օլանլար:

Պէնան իտէրիզ կազէթ տը Ֆրանսա վէ
միւքեաթիպինէ քի, իլիկիկիտա, վէ սայիր
մահէլլտէ եաեղըլպ իլլէրլէնէն Գաթօլիք-
իք, պու եօլտա շէյլէր տիր, Նազըզ եազըզ
Ֆրանսատա պու եօլտա Գաթօլիքիլէր իլլէր-
լէմէսի ուղղունտա թօրլանըլաճազ զըրմըլը
զըրմըլը կիլիւրմիլէր ֆրանզալարա, Ֆրանսըզ
տինտարարը օ թօրլանըլաճազ բարալարը
սահիհ խրիսթիանլըլըն վէ մէտէնիլէթին
կէօթէրտիկի թարիզնէ չարգտա ֆազ ու ա-
մէլ, իւլումու ֆինուս վէ թէնվիլէր չիւքէթի

պէլլէտիյէ ուղղունտա սարֆ իյլէսէլէր տանա
իլի օլմա՞զ մը:

Պուրաճըգտա միւնասիպ սանարըմ քէնտի
միլլէթ վէ գանտալըլը պուլունան, պիլ
ուղաբաղըլ, սիլ հերետիկոս րաֆըլըլըլըլ,
ճէննէթ հիւզիւ կէօրմէյէնէքսինիզ տէյէրէք,
քէնտի էնթէրէտոյ վէ էֆքեարարըն իլէրի
կէօթիւրմէք իչին, միլլէթ վէ գանտալարը-
նըն իչինէ ֆէսառ թօհուճարը էքէրէք ուլ-
կունսուղլուզ, վէ ֆէնայըլա սէպէպիյէթ
վէրէն էրմէնի Գաթօլիկի րուհպանլարը իլէ,
սայիր միլլէթ վէ քիլիսէ րուհպանլարըն
ֆարգլարը վէ թարիզաթլարըն, Բուժ միլ-
լէթի իլիկիկիտա առաջնորդու ֆազիլէթլու
Մնդիմոս տէսըթ էֆէնտի հազըլէթլէրի, պու
Չատիկտէ պուլունտա պուլունուպ, Չատիկին
իլք բազար կիւնիւ էրմէնի բարաշ վէ տի-
րացու չօճուզլարըն, մալսուսէն տալէթնի
վէ եառազնը գալապար կէօնտէրէրէք, պիւ-
իւք թազիմ վէ րիայէթ իլէ Բուժ քիլիսէ-
սինէ տալէթ պուլունուպ, տէրտէրլէր րու-
հանի քիլիսէ էլպիսէլէրի իլէ, վէ տիրացու
չօճուզլար չապիլլէր իլէ, բազար կիւնիւ-
նին Բուճարըն պիւլիւք թարուր. զիլ-
նէթինտէ էրմէնի քիլիսէսի ազալիտին ո-
գուճարը, վէ թարուր գիլնէթինտէն քիլի-
սէ խիթաթընտան սօնրա, տէսըթ էֆէնտի
խուպ ալազ էրմէնի տիրացու չօճուզլար
պէսթէլէր երգլէր օգուհարազ գօնաղը պիլ-
լէրինէ կէօթիւրտիլէրի, ֆէրտապը կիւն
բազար իլթէսի էօյլէն վազթի, եանլարընտա
Բուժ միլլէթի միւթէպէրանընտա պիր գաշ
ղաթլար պէրապէր օլարազ, գարըլըլըլ էր-
մէնի քիլիսէսինէ թէլիլիպ պուլունուպ, Բուժ
քիլիսէսի ազալիտինէ օգուհուպ տուվա իլ-
լէմէսի, վէ թիւրքնէ միւթէպէսի մուհապ-
պէթ իւզէրինէ պիր վազ վէրիպ, ճիւլէմիզ
խրիսթիան օլուպ հիշ պիրի պիրլէրիմիզտէն
ֆարգըլըլ հօգ տուր, սահիհ խրիսթիանլը-
լըն կէօթէրտիկի միւսվալիւզըլէ, պիր պիրլէրի-
միզէ եարտըմ, մուսվէնէթ վէ մուհապպէթ
իյլէմէլիկիզ վէ պու եօլտա կիլմէյէ պօրճ-
րուհուզ տէյէրէք խաթմը քէլամ իյլէմէսի,
վէ միլլէթիմիզ միւթէպէրանընտա պիր գա-
շընտ րէսմի վիզիթալար վէրիպ, էրմէնի միլ-
լէթինէ մէմուսինէթինի իզհար իյլէմէսի, վէ
եինէ խուպ աւազ չօճուզլար գիլնէթ իլէ
գամբանլար չալընարազ երգլէր օգուհա-
րազ գօնաղը ալիլէրինէ կէօթիւրմէլէրի, Սօ-
րարըլ կազէթ սը Ֆրանսա վէ չարգ միւ-
քեաթիպինէ քի, հանլարը տըր ուղաբառ-
լըզ վէ րաֆըլըլըլ վէ սահիհ խրիսթիան-
լըլըն կէօթէրտիկի թարիզ, Գաթօլիք բա-
բազլարը իլէ սայիր խրիսթիան բաբազլա-
րըն թարիզ վէ կիտիլէրի, իշ պու մէք-
թուպիմ Մանգուճէյի էֆքեար զազէթալը
միւթէպէրինիզտէ նէլը ու իլան պուլունու-
մանըլ իլէ, օգուհանլարընըլըն միւթալա-
տա իհալէ պուլունուրուզ էֆէնտիմ:

Եւսըլ քի պիլտիրմիշ իտիք, տիւնքի
կիւն րաթ իլթիսանէյէ կիլմիշ, վէ մէզ-
քիւր խալրաթ խանէնին իտալէսի զըլ-

նքնատա զուհուրա կէլմիշ ուն վաւորքը
դն իճրաւորն հազոր պուլունաւորու
մուղու պեւան իյնէմիշեղ տիր :

Խառն ժողովտա, բազար իրթէսի կիւ
նիւ Պիւլիւք-եւնի խանտա գալէմէ ալը
նան մազպաթա ոգունմուշ, վէ խայ
լիճէ միւզաքէրաթտան սոնրա, շու ա
թիտէքի թաստիգնամէ թարաֆըմըգա ի
թա պուլունմուշ տուր :

Նիյնթիմիզ պու ախշամտան փրկիչէ
կիտէրէք, իճրայի վաղեֆէմիգէ միւզա
լէրէթ իյնէմէք տիր, վէ ումարմք բա
զար իրթէսի կիւնքի Մանգունմէմիգտէ ու
դապտէ պազը մալիւմաթլար վերիլէճէք
տիր :

Եթիմիլյէ գատար էմալի կէօրիւմէ
միշ կիւճ վէ աղըր պիր մէմուրիլէթ տիր
պուլու քիմնէ ինքեա իտէմէդ, նասը
քի չոգար, պիզի հէմ աճրմագտա վէ
հէմաթ թէաճճիւ պ իթմէքտէ տիրլէր,
վէ պուլուն մուղալիլի, նիշէէք, կիւ
նսկիւն սէպէպլէրէ մէպնի, պիզիմ պու
տալա Մէճմուանըն տալի պուլարըն ի
չիւնտէ ուճաղընտա չիւրհէ եօգ տուր,
տուրպին վէ խուրտէպին իլէ պիզիմէն
քիւլիւք ֆիլյու հարէքէթլէրիմիզ թէֆ
թիշիւն հազըր ու միւնթազըր պուլուն
մագտա տըրլար :

Կէրէի պուլարը տիւ չիւնտիւքճէ
դալլէթ վէ ճէսարլէթտէն տիւ չիւք թա
պիլի տիր, լաքին, կիւճիւք վէ տիւշ
մէնլէք չողալորգճա, շէվգ ու դալլէթ
վէ ճէսարլէթին չողալմաը տալի թա
պիլի տիր :

Պու մէմուրիլէթին աղըրլըք եալը
նըզ կիւճիւլիւնտէ ումաերպիլա մէսու
լիլէթինտէ տիր, վէ տէլիլ մատտի (նիւ
թական) իլա մանէվի (բարոյական) մէ
տուլիլէթինտէ տիր, չիւնքի, պու պապ
տէ վատ իթտիկիմիզ սէմէրէ վէ մուհաս
տէնաթը կէօսլէրէպիլտիկիմիզ թազտիր
տէ, իտարէլի միլէթ իշին եւնի պիո
նիւմունէ վէ պիր պիւլիւք թէճրիւպէ
օլմուշ օլաճագ տիր, վէ մազալա հու
վաֆթագ օլումալըմըմը սուրէթտէ,
հէր նէ գատար հազըր սէպէպլէրիմիզ
տալի պուլունսա, պիր թազըմ պէտ
խաշար վէ տիւշմէնլէր գիլէր թազընա
բազ օյնամաեա, վէ պօրուլար չալա
բազ սէվիլմէլ, պաշաեաճագլար տըր
ֆագաթ, պու ճիւմէ իլէ պիզիմէ պիզ
պուլարըն քեաֆթէսիլի կէօգէ ալ
մըլըզ տըր, մէսէլի մէշհուր տուր, եա
պիլա, եա բարմագ գարու տէմիշէր,
հէման էլ վէրիլ քի պիզ քէնտի վազիֆէ
միզի թանընպ իճրա իտէրէք, Ալա հիլէ
տալի վէ հազգանիլէթլինաս նէզտին
տէ թէպրիլէթի զիմէթէ միւզթէտիր օ
լուպ, վէ զաւիլիմիզի բահաթ իթտիլէ
պիլէլիմ :

Իլէրուտէ պու պապտէ բէք չօգ տէյ

լէյէճէքլէրիմիզ վար իտէտէ, շիմտիտէ
շու գատարը սէօլլէրիզ քի, պիզ պու ա
ղըր եիւքիւ, աճագ իւշ շէյէ կիւվէ
նէրէք տէր իւհաթ իյնէմիշեղ տիր, եանի
պիրին չիսի դալլէթի միլիլէ վէ ճէսարլէ
թի շալսիլի, իքինճիսի տօսլարըմը
թարաֆընտան զուհուրա կէլէճէք օլան
դալլէթ, իմտաա վէ մուլալէնէթ, վէ
իւշիւնճիւսիւ ումում էհալի թարա
ֆընտան շիմտիլէ գատար, կէօրաիւկիւ
միւզ համիլիլէթ վէ թիւթուվէթ :

... Էֆէնտի :

Ինչպէս որ Խառն ժողովը որոշած էր,
անցեալ երկուշաբթի յունիս 26 ին ի Մեծ
Նոր խան արտաքոյ կարգի զուամարմմը
եղած ըլլալով ի ներխայտութեան ձեր, եւ
Հիւանդանոցի հոգաբարձութեան անդա
մաց, ուր եւ Խառն ժողովոյ անդամնէ
րէն մեծ Արզուման Էֆէնտին ալ ներ
կայ գտնուելով, ձեր կողմէն եղած խոս
տումներն ու յայտարարութիւնները գրի
տունուած եւ ատենագրութեան ձեւով
մեզի դրկուած էր, որն որ այս անգամ
Խառն ժողովին ուշադրութեան յանձ
նեցինք :

Ժողովը տեսնելով որ Հիւանդանոցի
հոգաբարձութեան անդամներն ալ նոյն
ատենագրութեան ճշգրութեանն ու վա
ւերականութեանը համար ստորագրած
են, եւ նկատելով որ ձեր խոստումնէ
րուն ու յայտարարութիւններուն մէջ
կրնդուննը միանգամայն Հիւանդանոցի հո
գաբարձութեան պատասխանատու մնալ
եւ անոր հսկողութեան ներքեւ վարել
ձեր առաջարկած պաշտօնը՝ արժանի
տեց հաստատել, Հետեւապէս Խառն
ժողովոյ որոշմամբ կը ծանուցանեմք ձեր
ազնուութեան, որ յառաջիկայ յուլիս
ամսոյ սկիզբէն Հիւանդանոցի տնօրինու
թեան եւ Պատրիարքարանի լիցի ու մը
տից մատակարարութեան պաշտօնը ձեզ
յանձնուած է, զոր կը խնդրեմք, բարե
հաճիք վարել վերոյիշեալ ատենագրու
թեան մէջ նշանակեալ ձեր խոստմանցն
ու յանձնառութեանցը համեմատ՝ Հի
ւանդանոցի հոգաբարձութեան հսկո
ղութեան ներքեւ եւ անոր պատասխա
նատու մնալով :

Այս որոշումը հաղորդեցինք նաեւ
իշխալ հոգաբարձութեան ի ձեռն ատե
նապետի նորին, եւ կը յուսամք որ յիշ
եալ հոգաբարձութիւնը պարտուպատ
շաճը տնօրինելու մասին ջանադիր պիտի
գտնուի :

Ողջ լիւրուք
Կնիք Պատրիարքական
ի Պատրիարքարանի Հայոց
29 յունիս 1867 Կ. Պօլիս :

... Խմբագիր :

Երկու ամսոյ չափ յառաջ դարձեալ սոյն
պիւլիլ վերայ առաջին նստակ մի ի հրատա

րակութիւն ուղղած էր առ ձեզ, բայց չը
գիտեմ, որո՞վ պատճառաւ ձեր ազատախօս
թերթի մէջ զայն ընթեռնելոյ բախտը չունե
ցայ, երկու պատճառ կրնամ ենթադրել : Ա
կամ գրութիւնն ուղղակի առ ձեզ չէ հա
տած, Բ. կամ նիւթոց բազմութիւնն չէ նե
րած հրատարակութեան : առաջինն է աւելի
ճշմարիտ, քանզի քաւ լիցի ինձ հաւատալ
թէ՝ այսպիսի ուրախառիթ լուր մը հրատա
րակելոյ անկիւն մը զլանայք, դո՛ւք, ազա
տախոս հայ, մինչ երջանկութիւն անձին կը
համարիք աւելի Ասիոյ գաւառաբնակ Հայոց
յաջագիմութիւնն հուշակել : հաւատալով թէ
անտի միայն կախեալ է ազգային ընդ հանուր
լուսաւորութիւնը :

Դանօթ է, ոչինչ հեռի կեսարիտ, կէմիւր
գիւղն գովելի է տէր, սոյն գեղջ եղբարց մի
ութեան ոգին, որմէ ծնունդ առած է Պար
թեւեան անուն ընկերութիւն մի, եւ սորա
փութաջան խնամքն բարեկարգ ուսումնա
րան մի : սա անցելոյն մէջ դարձեալ Ձեր օգ
տաւէտ թերթի միջոցաւ արժանի գովեստն
ընդունած իւր յառաջագէտ ընթացիցն վայել
(այն ստեն այլք գուցէ առ նախանձու, պա
խարակած են զգովագիրն իբր խոշորացոյցով
դիտած ըլլալ ճշմարտութեան) : Բայց ար
դարեւ այն անգամ միայն իր հայկաբանու
թեան կը վերաբերէր դրուատիքն, իսկ այս
իւր վերջին քննութեամբն (որում ներկա
գտնուելոյ պատիւն ունեցայ) յայտ յանդիման
հրատարակեց որ սուղ ժամանակի մէջ գովե
լի հանդիսացած է իւր արական սեռին հայկա
բանութեամբն, անգղիարանութեամբն, մա
թեմաթիգական գիտութեամբն, հանրահաշ
ուական եւ երկրաչափական օկզբամբք, աշ
խարհագրութեամբն ու տօմարակալութեամ
բն, իգական սեռին մաքուր հայախօսու
թեամբն, եւ երկու սեռից քրիստոնէական
հաւատոց եւ Ազգային պատմութեան հրա
հանդօքն :

Կը համարձակիմ ըսել թէ Պարթեւեան ըն
կերութեան ջանքն, ու արգոյ դաստատուաց
ուսումնասէր եռանդն միմեանց տնայեցեալ
քիչ ժամանակէն՝ բոլոր փոքր Ասիոյ նոր լու
սաւորիկներ պիտի վերընձիւզեն :

Պարգեւաբաշխութեան ներկայ էին Լու
սաւորչական, Պապական եւ Բողոքական հայ
եղբարց բազմութիւն մը, կղեր եւ աշխար
հական : Յոյն ուսումնասէրք, եւ այլն : ազ
դու ատենաբանութիւնք (հայերէն եւ տաճ
կերէն) եւ արժանի ծափահարութիւնք տեղի
ունեցան : եւ իրաւամբ ազգասէր տէր, այս
ջերմ հանդիսին մէջ ազգատեացք եւ ուսում
նատեացք իսկ չկրցան իրենց արտօսն զօպել
նոր ոգի մ'առին, փոխեցին հին սիրտն եւ նոր
աշխարհի նոր մարդիկ ձեւացան :

Ձը մոռնամ հոս յիշել հանդիսին ամէնէն
ազդու կէտը : 'ի ձեռն կոյր մի ներկայացաւ
հանգիսականաց մէջ, սա իւր մատամբքն ի
բըր աջօք արագ արագ կը կարդար աւետա
րանն : Ժողովուրդն օկօաւ բուռն ծափահա
րութեան, եւ այս ծափահարութեան ընդմի
ջեց, Նազարէթ Զարկեանին (այս էր կուրին
անունն) ձայնը : « Կեցցէ կը գուչէր, Պարթեւ
եան ընկերութիւն որոյ շնորհիւ մատուցա

ինչ յայտ փոխադրեցան . մինչեւ ցարդ միայն
ականջօք ունկնդիր էի եւ ոչ իսկ կը հաս-
կընայի իմ սրբազան հաւատոցս մատենանը ,
բայց այժմ կոյր գոյով , կրնամ քարոզել զայն
ձեզ , ով աչօք բազօք ուսումնաստեացք . ե-
թէ Պարթեւեան ընկերութիւնն կուրի մը ի-
մացական աչաց լուսաւորութեան ջանադիր
է , որչափ առաւել ձեր ողջանդամ զաւակա-
քըն , տեսէք զձեզ յանդիմանող կոյր մը
եւ ամցէք ձեր որդեոց տգիտութենէն .
... Եւ սիրաք ծափահարեցին , ամէնուն
աչաց մէջ արտասուք կը նշմարուէր . ահա
Քալա Պալըզեան Յովհաննէս էֆէնտին եւ
ազգու ատենաբանութեամբ մը վերջ տուաւ
հանդէսին , սանունք եւ սանունիք իւրեանց
պարգեւներովն , ու հանդիսականք կատարեալ
գոհունակութեամբ մեկնեցան հանդիսէն .
Ահա այսօր կերմիրի համար , իսկ աւա՛ղ
երբ արդեօք կեսարիոյ համար պիտի կարե-
նամ այսպիսի ուրախադիմ աւետիս մը հա-
զորդել :

Մնամ անձնուէր ազգիս
Մ . Մ .

Պարթեւեան ընկերութիւնն թաշթը
հիմայէ վէնէ զարեթիւնէ պուլունան մէջ .
քիւր կէրմիր զարիւնսի մէքիւնէ պինին , հագ-
գընտա շինտիյէ քատար օգուտու զու-
մուդ մէտ՝ ու սնալէրէ տահի՛նէն շա-
յէթէ օլմասըն մէջ քիւր մէքթուպ տա-
խի թաստիք իթմէքտէ օլուպ , վէ մէզ
քիւր ընկերութիւնն սայէսինտէ զեւայի
շէմսի կէօրէնէրին զեւայը ուլու՛միլէ տա-
խի թէնէվիր գըլընարչլարը հալտէ , զեւայի
շէմստէն մահրու՛մ գալմըշ օլան ամալարըն
տախի մախմաթ նուրուլլա միւնէվլէր
գըլընմազ իգպալինէ նայիլ օլմալարը , տօլ-
լուտու , տէյի , եալընըզ մէմլէքթէ , իւ-
լա միլէթէ տախի թէնէք քիւրէ շահան
տըր տէյէ պիլիլիլ :

ՄԵՃՄՈՒՄ ԴՈՒՅՈՒՐՄՈՒՆ

Պու զագէթա կիւնտէն կիւնէ ձին-
նէթի արթըրմագտա , վէ մագալլահ զին-
ձիրի գըրար տէրէճէտէ գուտուրմագ-
տա տըր . շէօյլէ քի , արթըզ Մանգու՛մէ-
տէն պաշգա պիւր եօլ իլէ ախըր ինթի-
գամա չըգըչամաորղընտան , վէ եիւզիւնէ
կէօզիւնէ , վէ պաշընա գըչընա սիւրտիւ-
լիւմիւզ պօեալար իլէ ատամ իշինտէ կէզե-
մէզ օլտուղունտան , չիւնքի հէր նէրէյէ
կիթսէ ա իշթէ Մանգու՛մէնին պօեատը-
լը պու տուր տէյի հէր քէս պիւր պի-
լինէ կէօսթէրմէքտէ տիր , քէնտի պօ-
զուգ թէրճէմէլէրինի , վէ հըմպըլճա
թիւրքճէ իսանընր (մէզ քիւր զագէթա-
նըն գուլլանտըլը թիւրքճէ իսանըն նէ
գատար Ֆէնա օլտուղունու անլամագ
իսթէյէն , պիւր իքի էհլի քիթապէթ Օս-
մանլըլարա օգուեուպտա մուհաքէմէ իթ-
ախիլի տիր) , վէ գօճա գարըճա պահարա-
լընը վէ մատալարընը պիւր թարաֆա գօ-
եարազ , Մանգու՛մէմիգտէ հարֆի վէ լու-
զէթ եանլըլարը արամագտա , վէ պու-

նուն իլէ միւթէսէլի օլմագտա , վէ շու-
միւնասէպէթիլէ , էտէպսիզճ . չարգըն-
ճա , վէ պալտըրըչլապազճա լազըրտըլա-
րընա տէվամ իթմէքտէ տիր .

Մէճմուանըն զեւտէ գուտուրմա-
սընա սէպէպ , քէնտիսի քէնտի գըսմա-
լը թարաֆընտան տալիմա լէտու օլու-
նուպ , ապա ատամ եէրինէ գօնուլմասը-
լը թագալիտէ , միլէթիմիզին հէր գըս-
մը , վէ խուսուսիլէ Լուսաւորչական գըս-
մը թարաֆընտան , հագգըմըպտա լէս-
մի վէ զայրի լէսմի սուրէթաէ գուհու-
լա կէլմէքտէ օլան հիւսնի թէվէճ-
ձիւհ վէ հիւսնէթ ու լիայէթ խու-
սուսու օլտուղունտան , տալիմա օրա-
լարընը գարըչորմագտա , վէ հաստէն
զեւտէ ալչազլըլը (վատութիւն) իր-
թիքեապ իլէ , վէ կիւեա քէնտի լազըր-
տըրսլա ախըրա կիտէն պուլապիլէճէք
տիր կիպի (պու իւմիտի տախի պիւր պու-
տալալըզ ալեամէթիտիր) , իթիպար իթ-
մէյին , շէրէֆի վիլմէյին , շէօյլէ տիր ,
պէօյլէ տիր , սօնրա պաշընըպ պիւր պիւ-
լիւք պէլա աչաճագ տըր տէյի շէյթա-
նի նասիհաթլար վիլմէքտէ տիր . լաքին ,
զէվալը տիվանէ շու գատարը պիլէ տէլը
իտէմէմէքտէ տիր քի , պիլգ օյլէ քէն-
տիսի կիպի կէօլէ արգասընտան կիտէ-
լէք շէրէֆ , հիւսնէթ , մէսնէտ վէ ման-
սըպ տիլէնէլէրտէն տէյիլիլ , չիւնքի
քէնտիսի կիպի միւնտէր գաղապէլիլիլ ի-
տէրէք եալընըզ լազըրալ սէօյլէմէք օլ-
մանըպ , իլա Ֆիլիլիլ տախի իճրա կէօս-
թէրմէքտէ օլտուղունուգտան , միլէթ-
տէ քէնտի ինսանիլէթիլիլ իճրա իտէրէք ,
իպրազը մէմնուհիլէթ իլլէմէքտէ , վէ
քէնտիսի կիպի մէսկին հասէտճիլէրէ
գարը իֆթիլարը ազիմիլիլ մուճիպ
օլմագտա տըր . վէ գօրգարըզ քի պիւս-
լէ պիլիմ սէպէպիլիլիլ տէն հասէտին-
տէն նաշի պիւր կիւն չաթլաեաճագ տըր .

Պու տէֆա , եէնի պուլմուշ օլտուղու-
պուտալաճա պիւր թէսէլ լիլի թէքըրիւր-
իթմիշ տիր . շէօյլէ քի , պազը պուտալա-
լար քէնտուլէ մէքթուպ եագարագ , պի-
զի պօզմագտա , վէ քէնտուլի մէտի իթ-
մէքտէ իմիշլէր . քիմէլ . քիմէլ օլտուգ-
լարը պէլի տէյիլ տիր . հէլէ սահիհ օլ-
մասը քէք չիւրհէլի տիր , չիւնքի օյլէ
պիւր շէյ իլլին մէքթուպլար եագլմազլըլըն
սըրֆ տէլիլիլ օլմասը շէօյլէ տուրտու ,
Մէճմուա կիպի պիւր պուտալա գալէմին-
տէն չըգանա իթիմատ օլունմանաճաղըտա
տէրքեար տըր . Ֆագաթ , Ֆարգ իտէլիմ
քի սահիհ օլմուշ օլտու , քի՛մ տէտի քի
պու ալէմտէ Մանգու՛մէնին տիւշմէլիլիլ
եօգ տուր . քի՛մ տէտի քի պիլթիլ պազլա-
նընտա քեօր ալըճըր օլմագ , վէ Մէճմու-
անտա պէեէնէն պուլունմագ , վէ քի՛մ
տէտի քի , Գաթիլ մարապետ վուգուա-
թը պահալարը վագթիլիտէ Մանգու՛մէյէ
իթիպապէն չարգընճա մէքթուպլար եա-

զան էտէպսիլիլիլ քիմտէ գալմամըշ տըր
տէյի :

Մէճմուանըն պիւր տիվանէլիլի տահա-
վար տըր քի , պիւր թագըմ քէնտի կիպի
տիվանէլիլիլ տէգտին տէ վագաթլըզ սահըլ-
մագտա տըր . շէօյլէ քի , պիւր խուսուտա-
էսասը մատտէ հէր նէ իսէ , սնա ճէվապ
վիլէմէալիլիլտէն , սամտան գարուտան
պիւր չօգ լազըրտըլար կէթիլմէք , վէ օր-
թաեա պիւր արապ սաշը աթարագ , օ-
գուեանլարըն Ֆիլիլիլի գալըչորմագ , վէ
պէօյլէլէքլէ ճիլգլիլիլ իլլիլ իլլիլմէալիլիլ
պիւր պէնտիլիլ տահա իճրա իթմիշ օլմագ-
նասըլ քի , պիւր գալ տէֆա եագտըլը կիպի
պու տէֆա տախի , Հինճը գարիլէսի ճի-
նայէթիլիլ պիւր տիւրիւ ճէրհ իտէմէտի-
կիլիլտէն , կէլին վէ կիւլէյիլիլ էօլտիւրիւլ
տիւր տէյի չիւրհէ օլունան Գաթիլիլ
վարգապետ վէ որդիլիլիլ թագալիլ ի-
տէճէք , վէ Գաթիլիլ էհալիլիլիլ , սօֆու-
լուղուն նէ լատալիլիլտէ Ֆէնա պիւր շէյ
օլտուղուն անլատաճագ եէրտէ , ճիւնայէ-
թէ գարըն սէօյլէյէրէք սօֆուլուղու-
ֆասլ ու պէմ իթմէքտէ օլան Լուսաւոր-
չականլար պաշընա էնվայի սիթէմ վէ հա-
գարէթ թաշլարը եագտըրմագտա տըր .
հէլէ պու խուսուս քէք թէեասիլիլ շա-
եան տըր . վէ տահա զեւտէ թէեասիլ-
ֆէ վէ հաթիլիլ թէեաճիւպէ շու շահան
տըր քի , պու տիվանէ , քէնտի միւշթէ-
րիլիլիլտէն հիւսնէլիլ իսէ նըսֆընըն լու-
սաւորչական օլտուղունու պիլիլիլ հալ-
տէ , պու քիւսթալալալալ չըգըչա պիլմէք-
տէ , վէ պիլիլիլ պուտալար տախի , պի-
լա թէլէք քի , հէմ փարա վիլմէքտէ , վէ
հէմտէ միլէթ ու մէզհէպ վէ քիլիլիլիլ-
նէ գարըն քիւֆու հագարէթ իշիլմէք-
տէ տիրլէր :

Ա Ջ Ի

Ընկերութեան կոնսնագրութեան
Գրգ . յօդուածին տրամադրութեանը հա-
մեմատ մէկ քանի ամենակարեւոր խնդ-
րոց տնօրէնութեանը համար , ընդհա-
նուր ժողով գումարել որոշուեցաւ , ուս-
տի ի ժողով կը հրաւիրեմք ընկերու-
թեանս բոլոր Անգամները յառաջիկայ
յուլիս 3 երկուշարթի գիշեր ի ժամ 11/2
ընկերութեան ընթերցարանը :

29 յունիս 1867
Մուսալա շայկեան բարեխաւութեան
(Ժանդակ ընկերութեան
(14 Մարտի-ի-ի)

ՄԱՆԻՅ ՂԱՋԷԹԱ
ԿԱՐԱՅԵՑ Ե. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԼԵՂԱՆԸ ՀԵՐԱԼԵՐԸ ԲԱԳԻԱՆԵՍԻԱՆԻ
ԳԵՌՈՂԵԱՆ ԵՐԵՎԱՆ ԵՐԵՎԱՆ , ԵՐԵՎԱՆԻ ՄԱՆԻՅ
ՓԱՆՈՍԵԱՆԻ ԳԵՐԱԼԵՐԸ ԵՐԵՎԱՆ 1867 :